

УДК 725.89:796.926:624.9

В. М. Карюк*аспірант кафедри основ архітектури та архітектурного проектування
Київського національного університету будівництва та архітектури*

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ, КЛІМАТИЧНІ ТА ТЕХНІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ КРИТИХ ГІРСЬКОЛИЖНИХ КОМПЛЕКСІВ

Анотація: в статті визначені та описані передумови виникнення та формування критих гірськолижних комплексів. Проаналізована актуальність їх будівництва на Україні на основі розглянутого зарубіжного досвіду будівництва та експлуатації. Запропонована класифікація гірськолижних комплексів за об'ємно-планувальним вирішенням.

Ключові слова: зона осніження, гірськолижний спорт, критий гірськолижний комплекс, відкритий гірськолижний комплекс, частково відкритий гірськолижний комплекс.

Гірськолижний спорт сформувався як самостійний вид спорту в середині ХХ століття в Європі та швидко завоював велику кількість прихильників в усіх країнах світу. На теперішній час загальна кількість людей, що займаються лижними видами спорту оцінюється в 80-100 млн (380 млн. людино-днів у рік). [1]

У світі побудовано ряд відомих лижних, лижно-біатлонних та гірськолижних баз, що різняться за своєю інфраструктурою, рівнем складності трас та спусків, рівнем обслуговування тощо. В Україні лижні види спорту є розвиненими і найпопулярнішими серед зимових. Найвідомішими гірськолижними курортами та спортивними базами є: Буковель, Драгобрат, Захар Беркут, Ізки, Красія, Крим – Ангарський перевал, Пилипець, Тростяні та інші. [14] Проте всі вітчизняні гірськолижні бази та курорти мають відкриту (траси та зона фінішу не мають навісів) чи частково відкриту (частина траси розміщення під відкритим небом, а зона старту, фінішу, трибуни та обслуговуючі приміщення мають покрівельні покриття) об'ємно-планувальну структуру, що має цілий ряд недоліків. [19] Найбільшим недоліком всіх відкритих лижних комплексів є сезонність їх дії, залежність від кліматичних та погодних умов. В зв'язку із процесом глобального потепління час функціонування природних гірськолижних трас із кожним роком скорочується. Через це цілорічне тренування спортсменів забезпечується за рахунок штучного покриття схилів, що не завжди відповідає вимогам.

Популяризації гірськолижних видів спорту сприяє факт розгалуження їх на суто спортивну та розважальну форми. Це призвело до нового етапу його розвитку, виникненню нових різновидів цього спорту (наприклад, сноубординг в 70-х роках ХХ ст.) та, відповідно, ставить питання нового етапу будівництва та формування гірськолижних комплексів.[16]

Одним із шляхів вирішення перерахованих проблем всередині країни є будівництво **критих гірськолижних комплексів**.

Концепція створення штучного снігового схилу вперше була реалізована в 1987 році в Аделаїді (Австралія). До будівлі ковзанки "The Barton" була побудована крита рампа спіральної форми довжиною 120 м та шириною 19 м. Висота снігового покриву становила 20 см, перепад висот схилу становив 12 м. Будівля являє собою площинний купол діаметром 175 м та висотою 50 м. [1, 3]

На сьогоднішній день у світі існує близько 50-ти критих гірськолижних комплексів у всьому світі, найвідомішими з яких є: Xscape Milton Keynes (Англія, Мілтон Кінс, 2000 р., арх. Дерек Волкер), Xanadu (США, Невада, 2009 р., компанія Acer Snowmec), Madrid Xanadu (Іспанія, Мадрид, 2003 р., компанія Acer Snowmec), Snowdome Uithof (Нідерланди, Хагу, 2007 р., проектне бюро FaulknerBrowns Architects), "Ski Dubai"(ОАЕ, Дубай, 2006 р., компанія Acer Snowmec), СНЕЖКОМ (Росія, Підмосков'я, 2008 р., проектне бюро "Курортпроект"), Alpincenter (Німеччина, Боттроп, 2001 р. арх. Адріан Крістоф). [4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 17]

В Україні не побудовано жодного критого гірськолижного комплексу та не розроблено нормативних документів щодо їх будівництва. Щодо країн СНД, то в Росії, де зведений один та планується звести ще декілька подібних будівель, також відсутні нормативні документи щодо їх проектування та будівництва. Проблеми розвитку інфраструктури зимових спортивних та спортивно-розважальних комплексів в науковому аспекті в Україні розглядаються не достатньо. Відома публікація Т. Єршова «Прогнозування розвитку гірськолижних центрів на території України», спортивна тематика присутня у російських дисертаційних роботах: «Принципы архитектурного формирования комплексных типов спортивно-технических учреждений с досуговыми функциями для молодежи» (Винярский Ю.Г.), «Методы технико-экономической оценки строительства массовых видов спортивных зданий и сооружений» (Шалболова У.Ж.), «Формирование ресурсного обеспечения массового спорта» (Золотов М.И.), «Проблемы государственного экономического регулирования спортивного комплекса» (Стойков Д.А.). Щодо дослідження проблем проектування та будівництва критих гірськолижних комплексів відомі статті Ліпілоної Н. «Крытые горнолыжные комплексы: особенности проектирования

и современные тенденции» та Панченко П. "Особенности формирования горнолыжных комплексов".

Проаналізувавши розвиток гірськолижного спорту та дослідивши світовий досвід проектування, будівництва та експлуатації критих гірськолижних комплексів, а також їх дослідження у науковому аспекті, можна зробити висновок, що передумовами виникнення та формування цих будівель стали наступні фактори:

Соціально-економічний. Збільшення кількості охочих займатись гірськолижним спортом непрофесійно призвело до наступних наслідків:

- виділення платеспроможної групи людей, які бажють займатись щотижня, а іноді й декілька разів на тиждень (на зразок триалу чи паркуру).

- гірськолижні види спорту стали розглядатись не як суто спортивні дисципліни, а як розважальні, що в свою чергу призвело до включення гірськолижного спорту до "індустрії розваг". З функціональної точки зору це зумовило процес тяжіння гірськолижних комплексів до розважальних. Наявність критого гірськолижного комплексу в місті чи приміській зоні дозволяє користуватись ним в будь-який зручний час, не порушуючи власний робочий графік, та в разі неможливості планування відпустки в зимовий час.

Кліматичний. Процес глобального потепління скорочує сезон функціонування відкритих гірськолижних баз. Ця проблема частково вирішується за рахунок штучного осніження схилів, проте не всі гірськолижні бази можуть дозволити собі придбання та експлуатацію снігових гармат. Тож альтернативним шляхом вирішення цього питання також є будівництво критих гірськолижних комплексів.

Технічний. Функціонування критого гірськолижного комплексу можливе тільки за умов його технічного забезпечення, яке включає в себе:

- наявністю снігоутворюючого обладнання, яке могло б забезпечувати якісний (близький до природного) сніговий прокоров;

- охолоджуюче боладнання, яке повинне забезпечувати постійну температуру -2 -7 °С;

- підйомники бугельного, крісельного чи смугового типу;

- будівельні конструкції, що відповідають містобудівним, функціональним, соціально-економічним, та естетичним вимогам.

Оскільки всі перераховані актори та відповідні їм тенденції актуальні також і в Україні, то можна зробити висновок про доречність будівництва критих гірськолижних комплексів в нашій країні.

На основі аналізу передумов виникнення та формування, а також світового досвіду проектування, будівництва та експлуатації об'єктів, нами запропонована класифікація гірськолижних комплексів за об'ємно-

планувальним вирішенням, до складу якої увійде новий тип - критий гірськолижних комплекс (рис. 1).

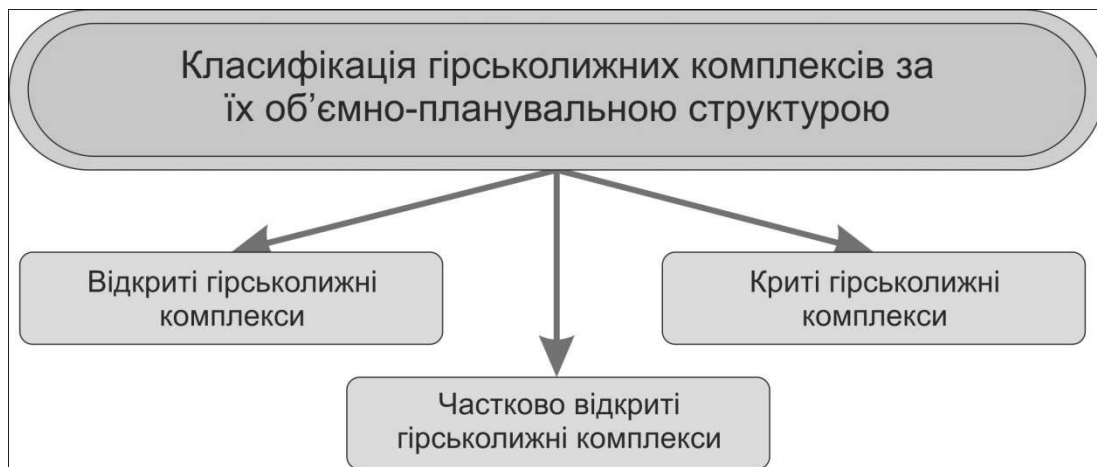

Рис. 1. Класифікація гірськолижних комплексів зі об'ємно-планувальною структурою

Список літератури:

1. "Крытые горнолыжные комплексы: особенности проектирования и современные" // "Архитектура, строительство, дизайн" [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.archjournal.ru/rus/03602010/kritie.htm
2. "Ландшафтная архитектура. Дизайн". 2004– № 3– С. 86.
3. Самый старый в мире крытый горнолыжный центр [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.skitours.com.ua/onews/1100
4. Горнолыжные курорты и склоны [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.ski.ru/static/355/4_12327.html
5. Dow Building Solutions UK - Xscape, Milton Keynes [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.building.dow.com/eu/gbr/en/casestudies/xscape
6. Holophane | case studies | Xscape Centre [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.holophane.co.uk/case_studies/xscape.htm
7. COMPANY PRESENTATION Sport and leisure industry Xscape Centre [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.thermoking.be/sportleisure.pdf
8. Alpincenter Bottrop - Alpincenter Auswahl [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.alpincenter.com/&ei=M6qRTa2bKsfAswaotpTQBg
9. The Snow Dome, Xanadu Shopping Centre, Madrid, Spain [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.barbourproductsearch.info/the-snow-dome-xanadu
10. Russia plans longest indoor snow slope yet: Snowboard Club UK [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.snowboardclub.co.uk/news-5295.html
11. Крытый горнолыжный комплекс в Красногорске [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://sportwinter.ru/snej-com_184.html

12. Крытый горнолыжный комплекс в Баку [Электронный ресурс] // Режим доступа: www.archi.ru/foreign/guide/object_current.html?oid=6580&fl=2&sl=3
13. Развлекательный комплекс «Фристайл Парк» [Электронный ресурс] // Режим доступа: www.archi.ru/agency/object_current.html?id=707
14. Гірськолижний спорт | Федерація Лижного Спорту України [Электронный ресурс] // Режим доступа: www.sfu.org.ua/divisions/alpine
15. Gorimpex.Ru - Крытые горнолыжные комплексы [Электронный ресурс] // Режим доступа: [//www.gorimpex.ru/skicenter](http://www.gorimpex.ru/skicenter)
16. История сноуборда – Сноуборд [Электронный ресурс] // Режим доступа: www.ski.ru/static/137/
17. ACER SNOWMEC - Indoor Ski Slopes – Projects [Электронный ресурс] // Режим доступа: www.acersnowmec.com/projects.asp
18. INDOOR ICE SKI ARENA REFLECTING BLOBITECTURE [Электронный ресурс] // Режим доступа: www.worldarchitecture.org/world-buildings/world-buildings-detail.asp?no=5601
19. Панченко П.В./ ОСОБЕННОСТИ АРХИТЕКТУРНОГО ФОРМИРОВАНИЯ ГОРНОЛЫЖНЫХ КОМПЛЕКСОВ. [Электронный ресурс] // Режим доступа: www.archvuz.ru/2011_1/2

Аннотация

В статье определены и описаны предпосылки возникновения и формирования крытых горнолыжных комплексов. Проанализирована актуальность их строительства на Украине на основе рассмотренного зарубежного опыта строительства и эксплуатации. Предложенная классификация горнолыжных комплексов по объемно-планировочным решением.

Ключевые слова: зона оснежения, горнолыжный спорт, крытый горнолыжный комплекс, открытый горнолыжный комплекс, частично открытый горнолыжный комплекс.

Abstract

This article defines and describes the conditions of formation and indoor ski resorts. Analyzed the relevance of their construction in Ukraine on the basis of foreign experience of construction and operation. We proposed the classification of ski resorts for space-planning solution.

Keywords: snow zone, skiing, indoor ski resort, ski resort open, open partially ski resort.